



Samenwerkingsovereenkomst

Bijlage A actieprogramma

Water in Balans

Aanpak wateroverlast

Knelpunt kern Meerssen/Ulestraten

d.d. 8 november 2018



provincie limburg





Inhoud

Inhoud	1
1 Inleiding.....	2
1.1 Ambitie samenwerkingsovereenkomst.....	2
1.2 Scope gebied SOK.....	3
2 Knop 1: Maatregelen landelijk gebied	4
2.1 Ambitie	4
2.2 Hoe gaan we dit aanpakken?	4
2.2.1 Wat hebben we?	4
2.2.2 Waar werken we al aan?.....	4
2.2.3 Waar gaan we doen om de circa 10 mm te bereiken?	5
2.3 Ingrediënten voor het plan van aanpak	6
2.4 Kosten opstellen plan van aanpak fase	10
2.5 Activiteiten in de tijd op hoofdlijnen.....	11
3 Knop 2 Maatregelen stedelijk gebied	12
3.1 Ambitie	12
3.2 Hoe gaan we dit aanpakken	12
3.3 Fasering en activiteitenplanning	13
4 Knop 3: Maatregelen Watersysteem (aanleg regenwaterbuffers)	15
4.1 Ambitie	15
4.2 Aanpak.....	15
1 ^e tranche: Potentiele locaties medeondertekenaars (o.a. WML – gemeente –SBB).	16
2 ^e tranche Positieve grondhouding.....	16
3 ^e tranche: overige categorie buffers.....	17
Randvoorwaarden	17
Fasering en activiteitenplanning	18
Wat gaan we doen en hebben we gedaan in 2018?	18
Wat gaan we doen in 2019?.....	18
Wat gaan we doen in 2020?.....	19
5 Knop 4: Zelfredzaamheid	20
5.1 Ambitie	20
5.2 Hoe gaan we dit aanpakken	20
5.3 Fasering en activiteitenplanning	21



1 Inleiding

1.1 Ambitie samenwerkingsovereenkomst

Om de wateroverlast in diverse (Zuid-)Limburgse kernen, in dit geval Ulestraten en Meerssen, te beheersen is wordt aan vier knoppen gedraaid waar verschillende partijen een gedeelde ambitie in hebben om:

1. met maatregelen in het landelijk gebied om de hoeveelheid afstromend water naar het watersysteem te verminderen door de infiltratie capaciteit in het landelijk gebied met circa 10 mm te vergroten en door afstroming in natuurgebieden te vertragen;
2. met maatregelen in het stedelijk gebied om de hoeveelheid afstromend water vanuit verhard bebouwd gebied te verminderen door circa 50% verhard oppervlak in zowel openbaar als particulier gebied af te koppelen en vervolgens te laten infiltreren of tijdelijk vast te houden;
3. met maatregelen in het watersysteem door het aanleggen van circa 90.000 m³ waterretentiebuffers ter plaatse van de grotere stroombanen op de hellingen en retentiegebieden in de beekdalen;
4. met maatregelen die de eigenaren zelf moeten kunnen nemen om hun bouwwerk te beschermen tegen het restrisico daar waar maatwerk maatregelen in de openbare inrichting niet afdoende c.q. doelmatig zijn. Bewoners en bedrijven worden hierin gefaciliteerd door de betrokken publieke partijen.

Ten behoeve van het aanpakken van de wateroverlast in de stedelijke kern Meerssen/Ulestraten hebben partijen een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met de ambitie om voor 2035 een beschermingsniveau tegen buien die 1 x in de 25 jaar optreden, bereikt te hebben. Met deze samenwerkingsovereenkomst en een daarbij behorende voorliggend actieprogramma stellen Partijen de randvoorwaarden, financiële bijdragen en beheersing- en besluitvormingsprocessen vast waarbinnen Partijen de samenwerking aangaan. De SOK beschrijft per knelpuntgebied het proces en de spelregels en blijft in principe ongewijzigd gedurende de looptijd tot 2022. Onder de SOK valt het actieprogramma waarin wordt beschreven wie wat gaat doen en wanneer en welk doel wordt bereikt als onderdeel van de eigen doelstelling met betrekking tot het knelpunt Meerssen/Ulestraten. Uiterlijk in 2021 maken partijen afspraken over de uitvoering van maatregelen 2022 tot en met 2035 in een uitvoeringsovereenkomst.

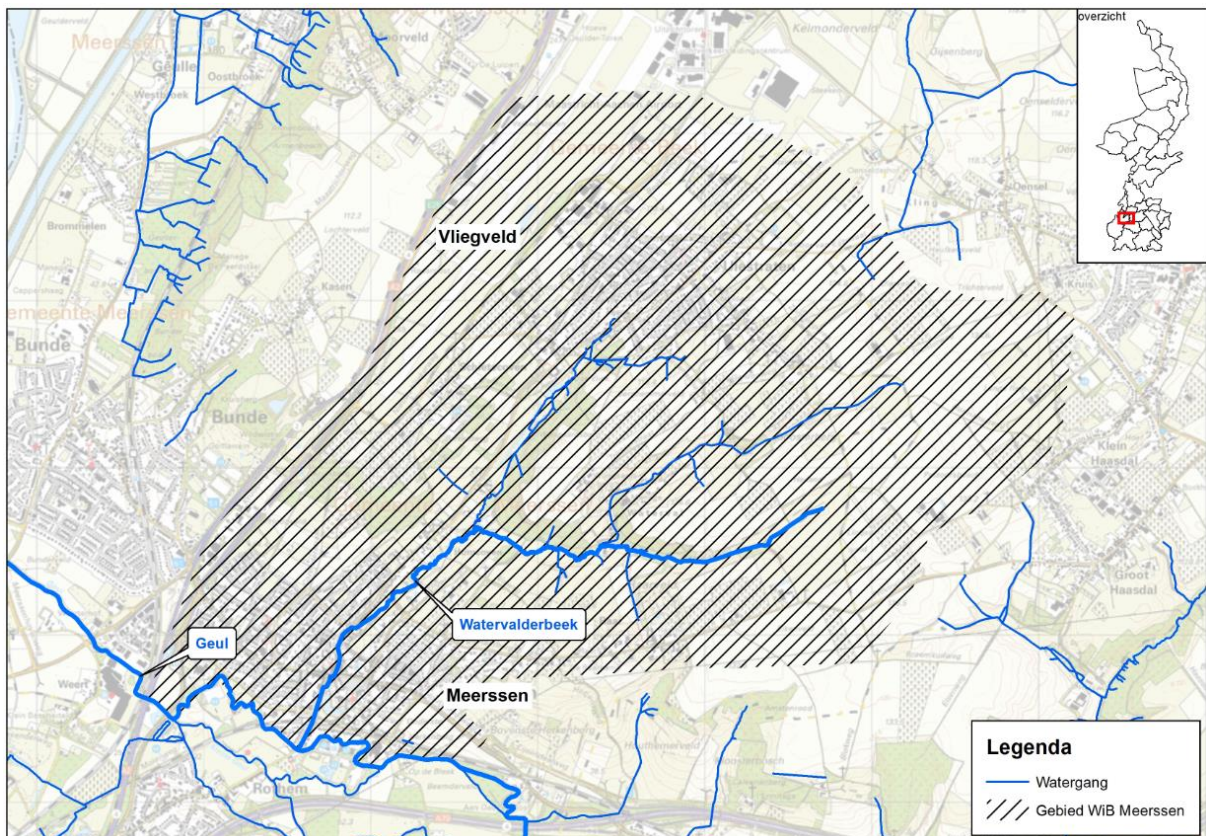
Het voorliggende document omvat het actieprogramma dat onderdeel is van de SOK met een looptijd tot 2022.

In dit actieprogramma zal per knop (maatregelenpakket) worden aangegeven welke werkzaamheden/activiteiten de komende jaren worden opgepakt en uitgevoerd.

Het actieprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en gerapporteerd.

1.2 Scope gebied SOK

In de onderstaande figuur is het plangebied gedefinieerd waar de wateroverlast zich voordoet en waar de maatregelen die onderdeel vormen van het actieprogramma genomen moeten worden om de ambitie te realiseren van de samenwerkingsovereenkomst.



Figuur 1 Plangebied knelpunt Kern Meerssen/Ulestraten

2 Knop 1: Maatregelen landelijk gebied

2.1 Ambitie

Vóór 2030 circa 10 mm extra waterberging in het landelijk gebied realiseren ten opzichte van de situatie voor 2018. LLTB en TBO's streven gezamenlijk naar het vasthouden van circa 10 mm neerslag in het landelijk gebied indien haalbaar, betaalbaar en inpasbaar. Uiterlijk in 2030. Hierna te noemen "de 10 mm".

2.2 Hoe gaan we dit aanpakken?

2.2.1 Wat hebben we?

- de TBO's (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Limburgs Landschap) hebben een gezamenlijke concept-visie opgesteld over hoe het landelijk gebied kan bijdragen aan het verminderen van wateroverlast in het landelijk en stedelijk gebied. Deze visie resulteert in een "menukaart" van maatregelen om zoveel mogelijk water vast te houden in hun natuurterreinen en in de (directe) omgeving van die terreinen;
- uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen gemeenschappelijk landbouwbeleid (toepassen van niet kerende grondbewerking en bodembedekkers) d.d. 22-03-2018 is autonoom beleid waar de landbouw zich aan houdt.

2.2.2 Waar werken we al aan?

- de intentieovereenkomsten Meerssen en Oirsbeek/Amstenrade worden vertaald in concrete afspraken in samenwerkingsovereenkomsten (SOK's) voor Meerssen/Ulestraten en Oirsbeek/Amstenrade. Gepland voor kwartaal 3 van 2018. Eenzelfde aanpak wordt ook voorgestaan voor het Geuldal;
- de LLTB en de TBO's (onder coördinatie van SBB) werken ieder aan een eigen actieprogramma, die invulling gaan geven aan de inhoud van de SOK's Meerssen/Ulestraten en Oirsbeek/Amstenrade.



2.2.3 Waar gaan we doen om de circa 10 mm te bereiken?

Filosofie proces

Het vasthouden van extra ca. 10 mm neerslag t.o.v. het referentieniveau bij piekbuien in het landelijk gebied vergt een stevige transitie in landbouw en natuur, bovenop vele autonome ontwikkelingen.

Een dergelijke transitie slaagt als:

- de doelstelling van “de 10 mm” door alle partijen wordt onderkend en serieus omarmd,
- het bereiken van de doelstelling gedragen wordt door alle betrokken partijen en voor alle partijen uiteindelijk een win-win oplevert;
- partijen de tijd krijgen om deze doelstelling te bereiken (ca. 10 mm uiterlijk 2030),
- we in het klein beginnen in de twee pilotgebieden waarin al synergie bestaat en waarvan we de resultaten straks willen uitrollen over het grote gebied (Zuid-Limburg), waarschijnlijk beginnend bij het Geuldal;
- het proces vrijwillig doch niet vrijblijvend is en het proces voldoende wordt gefaciliteerd, met capaciteit, kennis, middelen door o.a. het Waterschap Limburg en gemeente(n).

Globale aanpak proces

Uiterlijk 31 december 2021 willen de partners van de samenwerkingsovereenkomst Meerssen komen tot de ondertekening van een uitvoeringsovereenkomst, met daarin concrete afspraken over de realisatie van de circa 10 mm in het pilotgebied Meerssen, in de periode 2022 t/m 2030. Daartoe moeten uiterlijk medio 2021 doelbereik, effect, maatregelen, tijdsplan, financiering en organisatie helder zijn.

Om dit helder te krijgen, beginnen we bij het scherp krijgen van doel, maatregel en effect.

Vervolgens vullen we het tijdsplan, financiering en organisatie in.



De periode 1 januari 2019 tot en met medio 2021 wordt gebruikt voor 5 activiteiten:

1. het concreet maken van een haalbaar, betaalbaar en inpasbaar maatregelenpakket voor het halen van de circa 10 mm, zowel in landbouw als natuur;
2. het laten landen van het maatregelenpakket in een ontwerp voor het pilotgebied Meerssen-Ulestraten, In het licht van het concreet maken van de realisatie van de ambitie van de circa 10 mm in 2030;
3. werken aan draagvlak bij landbouwers voor de uitvoering van deze maatregelen, met als resultaat het realiseren van 20% van de ambitie in fase 1 (tot uiterlijk 31 december 2021) en daarvoor financiering regelen;
4. het opzetten van een financieringsstructuur, tijdsplan en organisatie voor de uitvoering van het maatregelenpakket en duurzaam beheer en onderhoud in de periode 2022 – 2030, voor zover de uitvoerders van dat pakket die niet voor eigen rekening kunnen nemen;
5. het opstellen van een plan van aanpak communicatie naar agrarische ondernemers; gezamenlijk opgepakt door LLTB en WL.

De periode tot en met 31 december 2018 wordt gebruikt om een plan van aanpak op te stellen voor de uitwerking van het bovenstaande in de periode 1 januari 2019 t/m medio 2021. Het plan van aanpak wordt opgesteld door LLTB, SBB en WL, met WL als penvoerder. De hoofdmoot ligt in het pilotgebied Meerssen-Ulestraten bij de landbouw, de natuur sluit in het proces aan bij de landbouw.

2.3 Ingrediënten voor het plan van aanpak

Menukaart maatregelen landbouw

Een concept menukaart is al in beeld bij een projectgroep van LLTB en WL in Meerssen/Ulestraten. Deze concept menukaart landbouw bevat de volgende groepen maatregelen met een positief effect op het voorkomen van afstroming van circa 10 mm water van landbouwpercelen:

1. maatregelen in grondbewerking en -gebruik, die goed inpasbaar lijken in de gangbare landbouwpraktijk. Het gaat om maatregelen, waarvan verwacht wordt dat deze geen (noemenswaardige) kosten met zich mee brengen en die de agrariërs vanuit het besef van een zorgplicht (voorkomen wateroverlast) naar de omgeving op korte termijn voor hun rekening nemen;

2. maatregelen die een omvorming van de gangbare landbouwpraktijk vragen, zoals een andere gewaskeuze en/of een aantal nieuwe vormen van grondbewerking. Het gaat om maatregelen die perspectiefvol lijken, (op termijn) inpasbaar in de landbouwpraktijk maar die waarschijnlijk meerkosten met zich mee brengen voor de agrariër bovenop de kosten van zijn gangbare landbouwpraktijk (zeker in een opstartfase). Denk aan de introductie van nieuwe gewassen als Sorghum, aan extensieve vormen van grondbewerking, no tillage, etc.;
3. maatregelen, die een omvorming van gangbare landbouwpraktijk naar het opnemen van natuur in het bedrijf en/of een beperking in het grondgebruik vragen. Denk aan groenblauwe diensten, permanent grasland, boerenbuffers, etc.;
4. maatregelen, die een andere ruimtelijke inrichting van de bedrijfsoppervlakte vragen, waarbij landbouwkundig gebruik van gronden niet meer mogelijk is. Denk aan de inrichting van landbouwpercelen met landschapselementen zoals graften, groenstroken, grasbanen, etc.;

Menukaart maatregelen natuur

De concept menukaart natuur bestaat al in de vorm van een gezamenlijke visie op (her)inrichting en beheer van natuur door de drie TBO's met een positief effect op het voorkomen of verminderen van afstroming van water naar natuurgebieden en uit natuurgebieden, bijvoorbeeld:

1. maatregelen in de ontwikkeling van ruwe vegetaties en ruigten, die neerslagwater opvangen en langer vasthoudt in de natuur, door bijvoorbeeld omvormingsbeheer en/of extensivering van beheer;
2. omvorming van kruidachtige natuurdoeltypen naar houtachtige opstanden, denk aan de omvorming en inrichting van grazige vegetaties naar (helling)bossen, etc.;
3. maatregelen in de inrichting en beheer van landschapselementen als graften, hagen, poelen, etc.;
4. maatregelen in de inrichting van het lokale watersysteem in natuurgebieden, die afstroming van water naar het regionale watersysteem remmen en/of bufferen, denk aan het realiseren van natuurlijke buffers, hout in de beek, etc.



Randvoorwaarden scheppen

Om de realisatie van de menukaarten te laten slagen, moeten een aantal randvoorwaarden worden ingevuld, per maatregel:

1. fact finding per maatregel, m.b.t. bijvoorbeeld de impact op de agrarische bedrijfsvoering en/of natuurbeheer, kosten-baten, het effect c.q. de bijdrage aan voorkomen van afstroming van circa 10 mm, etc.;
2. bewustwording en sensibilisering. De agrariërs en SBB in het gebied moeten straks de maatregelen gaan uitvoeren. De maatregelen moeten 'aan de man' worden gebracht, met name bij de individuele agrariërs, aan de keukentafel; zij moeten bekend raken met de maatregelen op de menukaart, de facts per maatregel en moeten de voordelen zien in de uitvoering daarvan;
3. voor sommige maatregelen is een investering nodig, die niet alleen door de agrariër en/of SBB kan worden gedragen. Denk aan investering in omvorming en inrichting van gronden, ontwikkeling en aanschaf/inhuur van nieuwe machines, (langjarig) beheer en instandhouding van inrichting van gronden of grondgebruik, compenseren van gebruiksbeperking, etc. Voor deze investeringen moet een financieringsstructuur en financiële dekking door partijen worden afgesproken.

Daartoe willen we 4 sporen van activiteiten inzetten, in de tijd parallel en aanvullend aan elkaar.

Spoor 1: Praktijkproeven t.b.v. fact finding

- voor een nadere uitwerking, vervolmaking en fact finding m.b.t. maatregelen op de menukaart landbouw wordt een praktijknetwerk ingesteld bestaande uit 5 à 10 LLTB-leden en (maximaal 5) deskundige adviseurs. Daarbij PPO Wijnandsrade betrekken:
 - het praktijknetwerk start zo spoedig mogelijk, uiterlijk augustus of september 2018 met het opstellen van een plan van aanpak voor fact finding t/m 2021;
 - voor de begeleiding van de samenwerking wordt een projectgroep bestaande uit medewerkers van de LLTB en WL ingesteld. Bestuurlijke afstemming vindt plaats via het periodiek overleg WL – LLTB Zuid-Limburg;
- de menukaart natuur moet ook nader worden uitgewerkt in facts over effect op vermindering van afstroming van water, kosten-baten, financiering, etc. de TBO's en WL



doen een voorstel voor (praktijk)proeven. Bij de uitwerking van maatregelen en projecten wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met de andere opgaves in het gebied, zoals kwaliteit van oppervlaktewater (KRW) en grondwater (nitraatrichtlijn). Tevens wordt zoveel mogelijk afgestemd met het belang van een gezonde bodem. Daarmee wordt een win-win beoogd die uitvoering en acceptatie van de maatregelen bevordert: een win voor wateroverlast, een win voor waterkwaliteit en een win voor bodemgezondheid / opbrengend vermogen bodem.

Spoor 2: Schouwen in het pilotgebied Meerssen

De huidige menukaart landbouw is opgesteld door de schouwgroep Meerssen (een werkgroep van LLTB en WL). In het kader van de hierboven genoemde praktijkproeven worden deze maatregelen op hun merites beoordeeld. Parallel aan de praktijkproeven tracht de schouwgroep Meerssen de maatregelen van de menukaart te vertalen naar concrete plekken in het pilotgebied Meerssen. Dit op basis van hun gebiedskennis en kennis uit de dagelijkse praktijk. Waar gewenst en nodig lokaliseert de schouwgroep proefpercelen om maatregelen ter plekke verder uit te proberen, ter ondersteuning van de praktijkproeven en verkrijgen van lokaal draagvlak. Het resultaat is een ontwerpkaart met maatregelen op perceel niveau in het pilotgebied Meerssen. SBB sluit hier op dit ontwerp aan met het treffen van maatregelen ter voorkoming van versnelde afstroming van water uit natuurgebieden.

Spoor 3: No regret maatregelen uitvoeren

De schouwgroep Meerssen incl. SBB komt in spoor 2 tot een ontwerp van maatregelen in het pilotgebied Meerssen/Ulestraten. No regret maatregelen waarvan we gezamenlijk vinden dat die altijd goed zijn, inpasbaar en financierbaar en waarvoor draagvlak is bij alle partijen, proberen we met voorrang uit te werken en in te zetten in Meerssen-Ulestraten. Hierbij wordt getracht 2 mm van de totale ambitie van circa 10 mm te realiseren zowel in landbouwgebied als in natuurgebieden, voor 31 december 2021, of zoveel meer en zoveel eerder als mogelijk.

Spoor 4: Opmaat naar de uitvoeringsovereenkomst

De uitwerking van de menukaart, het resultaat van de schouw en de realisatie van no regret maatregelen geven inzicht in de kans van slagen van het realiseren van de ambitie van 10 mm in de periode 2022 - 2030, de investering die daarvoor nodig is om maatregelen uit te voeren ende organisatie die daarvoor nodig is. Een projectgroep van LLTB, TBO's, WL, provincie en Rijk (DPRA)



gaan op zoek naar een sluitende financieringsstructuur en doen een voorstel voor een projectorganisatie voor het trekken van de uitvoering. Uiterlijk in 2021 is onderbouwd vastgesteld of de ambitie van circa 10 mm extra hemel waterberging in zowel landbouwgebied als in natuurgebied haalbaar is in 2030 of naar boven of naar beneden wordt bijgesteld en welke combinaties van smart geformuleerde maatregelen daarvoor kunnen en moeten worden uitgevoerd waarvan de haalbaarheid is vastgesteld.

2.4 Kosten opstellen plan van aanpak fase

Om het opstellen van een plan van aanpak een vliegende start te geven stelt het Waterschap Limburg in 2018 een bedrag van € 20.000 beschikbaar en de LLTB een bedrag van € 20.000.

- deze gelden worden besteed aan:
 - het opzetten van de praktijkproeven maatregelen landbouw;
 - het opzetten van het proces om te komen tot een ontwerp met maatregelen in het pilotgebied Meerssen/Ulestraten;
 - het opzetten van het proces om te komen tot uitvoering van no regret maatregelen t/m 2021. Inclusief het organiseren van de financiering van de uitvoering;
 - het opzetten van een financieringsstructuur en organisatie van de uitvoering in de periode 2022 – 2030 (de periode van de uitvoeringsovereenkomst);
- besteding van de middelen vindt plaats op basis van goedkeuring door de portefeuillehouder water van het LLTB-hoofdbestuur en de voorzitter en portefeuillehouder water van het LLTB-regio-zuid-bestuur én de portefeuillehouders Water in Balans van WL.



2.5 Activiteiten in de tijd op hoofdlijnen

Proces	2018
<ul style="list-style-type: none">• opstellen en ondertekening SOK Meerssen	Q3
<ul style="list-style-type: none">• opstellen voorliggend actieplan LLTB en actieplan TBO's -> input voor SOK's Meerssen en Oirsbeek, met een scope t/m 2021.	Q3
<ul style="list-style-type: none">• opstellen plan van aanpak periode 1 januari 2019 – 31 december 2021	Gereed Q4
Activiteiten	2019
<ul style="list-style-type: none">• uitvoeren praktijkproef maatregelen landbouw	Q1-Q4
<ul style="list-style-type: none">• ontwerp maatregelen in pilotgebied Meerssen/Ulestraten	Gereed Q4
<ul style="list-style-type: none">• voorbereiden no regret maatregelen landbouw en natuur	Q1-Q4
Activiteiten 2020	2020
<ul style="list-style-type: none">• uitvoeren praktijkproef maatregelen landbouw	Q1-Q4
<ul style="list-style-type: none">• uitvoeren no regret maatregelen landbouw en natuur m.b.t. 20% ambitie	Q1-Q4
<ul style="list-style-type: none">• opstellen financieringsstructuur en organisatie voor UOK periode 2022-2030	Q1-Q4
Activiteiten 2021	2020
<ul style="list-style-type: none">• uitvoeren praktijkproef maatregelen landbouw	Q1-Q4
<ul style="list-style-type: none">• uitvoeren no regret maatregelen landbouw en natuur m.b.t. 20% ambitie	Q1-Q4
<ul style="list-style-type: none">• vaststellen haalbaarheid ambitie (10 mm) en bepalen resultaatsverplichtingen m.b.t. haalbare maatregelen	Q1-Q2
<ul style="list-style-type: none">• afronden financieringsstructuur en organisatie voor UOK periode 2022-2030	



3 Knop 2 Maatregelen stedelijk gebied

3.1 Ambitie

Van de gemeente wordt verwacht dat ze in 2035 circa 50 % van het gemeentelijk verhard oppervlak heeft afgekoppeld. Daarnaast zal de gemeente burgers stimuleren om tuinen te ontstenen en regenwater af te koppelen van het riool, want ook van de burger wordt verwacht in 2035, circa 50% van hun particulier verhard oppervlak te hebben afgekoppeld.

3.2 Hoe gaan we dit aanpakken

We streven naar een Limburgs watersysteem dat zo robuust is ingericht dat het extreme regenval beter verwerkt. Naast maatregelen om overstroming vanuit beken te voorkomen, benoemen we ook wat nodig is in de infiltratiegebieden buiten de beekdalen en in de bebouwde gebieden waar ruimte voor water schaars is. We benoemen verbeteringen in de regionale crisisorganisaties, innovaties in waarschuwingssystemen, maar ook de rol die gemeenten, agrariërs, terreinbeheerders en inwoners zelf kunnen nemen om schade aan percelen en gebouwen te voorkomen.

In dit actieprogramma wordt aangegeven hoe gemeente en Waterschap gezamenlijk optrekken om de zelfredzaamheid van de burger en het afkoppelen van private terreinen te stimuleren en faciliteren.

Met het ondertekenen van de Intentieverklaring, d.d. 8 februari 2018, is er vanuit gegaan dat de gemeente in 2035 circa 50 % van het gemeentelijk verhard oppervlak heeft afgekoppeld.

a) Financiën

De kosten t.a.v. het afkoppelen tot 2022 zijn vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 dat door de raad in december 2017 is vastgesteld.

b) Organisatie

Bij de gemeente is afdeling rioolbeheer belast met alle zaken ten aanzien van dit Pilot project Water in Balans.

3.3 Fasering en activiteitenplanning

Wat gaan we doen in 2018?

- project Kindcentrum, reeds in uitvoering 760 m3 (Q2 2018)
- project Pletsmolen, opstarten voorbereiding 1400 m3 (Q3 2018)
- project Korte Raarberg Herkenberg, uitvoering 6900 m2 (Q3 2018)
- project Dorpstraat, opstarten voorbereiding 9800 m2 (Q4 2018)
- project Sint Catharinastraat, opstarten voorbereiding
BBB 350 m3 + 4130 m3 KRW (Q4 2018)
- afkoppelen Pastoorstraten, uitvoering 3050 m2 (Q4 2018)
- opstarten haalbaarheidsstudie private en publieke terreinen (Q4 2018)
- aanvullende Inventarisatie(tuinen)
verhard oppervlak private terreinen (Q4 2018)

Wat gaan we doen in 2019?

- project Pletsmolen, voorbereiding /uitvoering (2019)
- project Dorpstraat, voorbereiding (2019)
- project Sint Catharinastraat, voorbereiding (2019)

Wat gaan we doen in 2020?

- project Regenwaterriool Sint Josephstraat, voorbereiding (2020)
- voorbereiding incl. bestemmingsplanprocedure Sint Catharina straat (2020)
- uitvoering Dorpstraat (2020)
- evaluatie/Monitoring afkoppeling verhard oppervlak (2020)

Wat gaan we doen in 2021?

- afkoppelen verhard oppervlak publieke terreinen 2,5 % per jaar (jaarlijks)
- evaluatie/Monitoring afkoppeling verhard oppervlak (jaarlijks)
- project Regenwaterriool Sint Josephstraat, voorbereiding (2021)
- uitvoering Sint Catharina straat (2021)



In de kern Meerssen/Ulestraten is ca 88 ha van het plangebied verhard. Hierbij moet wel nog verhard terrein van tuinen bij geteld worden. Globaal gezien is 50 % publiek en 50 % privaat. Dat betekent dat $88/2 = 44$ ha publiek terrein betreft.

In de komende 3 jaar wordt ca 2 ha afgekoppeld en dat is dan ca. $2/44 \times 100/3 = 1,5$ % per jaar in de planperiode. Om het gestelde doel te bereiken is er echter een afkoppelpercentage van 2,5 % per jaar nodig. Dit zijn echter globale getallen. De inventarisatie van verhard oppervlak in de tuinen is nog niet rond en een haalbaarheidsstudie is ingepland om een beter inzicht te krijgen in de haalbaarheid. Op basis van de haalbaarheidsstudie zullen betere conclusies kunnen worden getrokken.

4 Knop 3: Maatregelen Watersysteem (aanleg regenwaterbuffers)

4.1 Ambitie

Vóór 2025 circa 90.000 m³ berging realiseren binnen het plangebied.

4.2 Aanpak

Waterschap Limburg staat aan de lat voor de maatregelen in het watersysteem. Dit houdt o.a. in dat er de ambitie is een aantal waterretentiebuffers aan te leggen, dit op basis van vrijwilligheid.

Vrijwilligheid betekent dat er niet onteigend wordt ten behoeve van de realisatie gedurende de looptijd van de samenwerkingsovereenkomst. De regenwaterbuffers moeten dan tijdelijk het af te voeren hemelwater, wat tot afstroming komt via de (grotere) stroombanen, bufferen om vervolgens langzaam en gefaseerd het opgevangen water weer tot afstroming te laten komen.

Van intentieverklaring naar ontwerp buffers

Naar aanleiding van de ondertekening van de Intentieverklaring op 8 februari 2018 is het waterschap gestart met een haalbaarheidstoets in het kwartaal 1 en 2 2018 voor een 23 tal potentiële regenwaterbuffers locaties.

Dit met als ambitie om +/- 90.000 m³ hemelwater extra tijdelijk te kunnen bergen (“parkeren”) in het watersysteem. Bij toetsing van de haalbaarheid wordt gekeken naar de landschappelijke inpasbaarheid en de eventuele beschikbaarheid van de gronden en de consequenties op andere aspecten die bepaald worden door bijbehorende (bureau-) onderzoeken. Denk hierbij aan Flora&Fauna Quick-scan, Archeologie, Munitie en Ruimtelijke Ordening (RO). Tevens wordt dan gezien of de eerder afgesproken hoeveelheid te bergen water ook tijdelijk vast gehouden kan worden. Per potentiële locatie is een schets/voorlopig ontwerp gemaakt met een summier kostenraming. Dit ten behoeve van een kosten/baten analyse per locatie.

De haalbaarheidstoets moet resulteren in een matrix met per locatie de voors- en de tegens op basis waarvan een keuze voor te realiseren regenwaterbuffers gemaakt kan worden. Het voorgaande traject kan dus vergeleken worden met het opstellen van een Voorlopig Ontwerp (VO).

In het vierde kwartaal 2018 gaan we als waterschap aan de slag om te komen tot een Definitief Ontwerp (DO) per geselecteerde locatie. Tevens zal dan een keuze worden gemaakt qua aanpak en planning. Een van de eerste werkzaamheden zal het trechteren zijn van de 23 potentiële locaties naar een soort prioriteringslijst. Voor een aantal locaties weten we nu al dat we snel aan de slag kunnen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de locaties waarbij de ondergronden in eigendom zijn van Waterleidingmaatschappij Limburg. Op een tweetal andere locaties is de ondergrond in eigendom van de gemeente Meerssen. In feite kunnen we de aanleg van de te realiseren in drie fasen, tranches realiseren:

- 1^e tranche buffers op locaties partners SOK
- 2^e tranche: buffers op locaties particulieren met positieve grondhouding
- 3^e tranche: overige categorie buffers

1^e tranche: Potentiële locaties medeondertekenaars (o.a. WML – gemeente –SBB).

Een aantal medeondertekenaars van de samenwerkingsovereenkomst heeft eigendommen in hun bezit, die behoren tot de zoekgebieden voor realisatie van regenwaterbuffers. Overleg is noodzakelijk onder welke voorwaarden er regenwaterbuffers aangelegd kunnen worden. Tevens dient onderzocht te worden of de aanwezige infrastructuur de aanleg van buffers niet in de weg staat. Denk hierbij aan leidingen etc. De voorbereiding vraagt tevens het aanvragen van de noodzakelijke vergunningen etc. Qua planning betekent dit dat voorbereiding van deze locaties kan plaatsvinden winter 2018 /voorjaar 2019 vergunningentraject opstarten winter2018 / voorjaar 2019, uitvoering laat in het najaar 2019. Voorbereiding, vergunningen en uitvoering kan voor een aantal aan te leggen regenwaterbuffers parallel lopen.

2^e tranche Positieve grondhouding.

Uit de inventarisatieronde, uitgevoerd door een aantal rentmeesters/grondaankopers, is gebleken dat een groot aantal eigenaren (voornamelijk agrariërs) hebben aangegeven te willen meewerken/meedenken aan de realisatie van regenwaterbuffers op hun eigendommen. Over voorwaarden etc. is nog niet gesproken. Dit is de volgende stap. Met een schets/voorlopig ontwerp in de hand kunnen de onderhandelingen worden gestart om te komen tot een overeenkomst voor de aanleg van een regenwaterbuffer op de betreffende eigendommen. Er zijn twee mogelijkheden, verkoop van een deel of het gehele perceel, uitruil met andere percelen of voorgezet grondgebruik.



Voortgezet grondgebruik betekent dat wij als waterschap 1 keer in de zoveel jaar water tijdelijk laten “parkeren” op het betreffende perceel onder bepaalde voorwaarden tegen een bepaalde vergoeding. Er zullen dan op een klein gedeelte van het perceel werkzaamheden moeten worden uitgevoerd en er zullen dus permanent constructies aanwezig zijn. Deze aanpak vergt dus meer tijd en energie. Aankomend najaar willen we rentmeesters/grondaankopers op pad sturen om de onderhandelingen op te starten. Voor een aantal locaties zal dat sneller gaan dan voor andere locaties/situaties. Inschatting is dat begin 2019 een 5-tal locaties in voorbereiding kan gaan, vergunningen aanvragen en vervolgens begin/medio 2020 in uitvoering laten gaan.

3^e tranche: overige categorie buffers.

In het najaar 2018 wordt er een doorkijk (inschatting) gemaakt over de haalbaarheid van de 23 potentiële locaties voor de gemeente Meerssen. Uiteraard wordt hierbij gekeken naar wat is in voorbereiding en wat is haalbaar. Ook wordt er een doorkijk gemaakt richting de oorspronkelijke opdracht, lees +/- 90.000 m³ aan te leggen buffering. Wat is nog noodzakelijk, wordt er gewerkt aan alle 4 de knopen, moet er nog een extra (inhaal)slag gemaakt worden?. Dit staat gepland voor voorjaar 2020. Dit moet dan resulteren in een totaaloverzicht.

Randvoorwaarden

Met het ondertekenen van de SOK wordt tevens de ambitie uitgesproken dat het waterschap de werkzaamheden aan het watersysteem gerealiseerd wil hebben voor 2025. Dit betekent dat de ambitie is na dit opstartjaar (lees 2018) binnen 6 jaar alle te realiseren regenwaterbuffers ook fysiek aangelegd te hebben. Door en in opdracht van het waterschap.



Fasering en activiteitenplanning

Wat gaan we doen en hebben we gedaan in 2018?

- publieksbijeenkomst 5 juni 2018 te Meerssen
- selectie van locatie om 90.000 m³ te realiseren
 - Op basis van haalbaarheid eigenaren
 - Op basis van conditioneringen (bureauonderzoeken).
- opstellen schets/voorlopig ontwerpen bufferlocaties (rapport RoyalHaskoningDHV).
- fasering buffers vaststellen (1^e, 2^e, 3^e tranche, lees hoofdstuk 2.2)
- participatie 1^e tranche starten
- uitwerking 1^e tranche SO/VO → DO (Q1 2019)
- 1^e DB besluit commitment ondertekening SOK (Q4 2018)
- ondertekening SOK (Q4 2018)
- DB besluit normering Heuvelland (Q4 2018)
- overleg en opstellen overeenkomsten 1^e tranche (Q1 2019)
- nadere gesprekken met partners particulieren over 1^e en 2^e tranche (Q1 2019)

Wat gaan we doen in 2019?

Bufferlocaties 1^e tranche:

- voorlopig Ontwerp naar Definitief Ontwerp (Q4-Q2 2019)
- overeenstemming getekend eigenaren (Q1 2019)
- procedure waterwet (Q1 2019)
- omgevingsvergunning (Q1-Q3 2019) *
- bestek/uitvraag (Q3 2019)
- aanbesteding (Q3-Q4 2019)
- uitvoering (Q4-Q2 2020)



Bufferlocaties 2^e tranche (een gedeelte):

- overleg - overeenstemming eigenaren/pachters (Q2 2019)
- 2^e DB besluit uitvoeringskrediet 2^e tranche (Q2 2019)
- voorlopig Ontwerp naar Definitief Ontwerp (Q2-Q3 2019)
- procedure Waterwet
- omgevingsvergunning (Q2-Q4 2019) *
- bestek/uitvraag (Q4 2019)
- aanbesteding (Q4 2019)
- uitvoering (Q1-Q3 2020)

Bufferlocaties 3^e tranche:

- besluit/afweging of 3^e tranche potentiële locaties nodig zijn (Q3-Q4 2019)
- mogelijke gesprekken 3^e tranche, opstart locaties (Q4 2019)

Wat gaan we doen in 2020?

- start uitvoering 1^e tranche (Q1 2020)
- start tweede gedeelte naar Definitief Ontwerp 2^e tranche (2020)
- start voorbereiding mogelijke locaties 3^e tranche (2020)

Wat gaan we doen in 2021 en verder t/m Q4 2024:

- start restwerkzaamheden (2021 e.v.)

*uitgaand dat er geen bestemmingsplanwijziging plaats hoeft te vinden.

De opdracht voor het waterschap is groot, circa 90.000 m³ waterbuffering realiseren. De uitdaging voor en met de streek (stakeholders) en belangenorganisaties/overheden is groot. De uitdaging voor Waterschap Limburg is ook groot; de noodzakelijke bestuurlijke beslissingen moeten worden genomen. De noodzakelijke budgetten moeten beschikbaar zijn. Bijzonder aandachtspunt is de meefinanciering door derden.

5 Knop 4: Zelfredzaamheid

5.1 Ambitie

De gemeente en het waterschap zetten in op het stimuleren van de zelfredzaamheid door het gebruik van diverse informatiekanalen waarin mogelijkheden worden aangeboden die de burger kan inzetten op zijn eigen terrein tegen wateroverlast. In 2018 wordt ook onderzocht of gemeente en/of waterschap een rol kunnen spelen in het aanbieden van voorzieningen/ontzorging.

In Q2 2019 moet de burger in staat zijn om zijn woning afdoende te beschermen tegen wateroverlast.

5.2 Hoe gaan we dit aanpakken

De burgers in de gemeente Meerssen staan in het kader van de zelfredzaamheid aan de lat voor maatregelen op hun eigen terrein. Met de ondertekening van de Intentieverklaring is aangegeven dat de gemeente en het waterschap hierin ondersteunen.

a) Financiën

De kosten t.a.v. het afkoppelen en zelfredzaamheid van de burger zijn voor rekening van de burger zelf. De burger wordt ondersteund hierin door middel van een subsidieregeling.

b) Organisatie

Intern zal er bij de gemeente een ambtenaar worden belast met het afwickelen van de subsidieaanvragen. Burgers zullen op projectmatige basis worden betrokken bij deze onderwerpen.

Aandachtspunt:

- communicatie;
- folder met daarin notitie van de gemeente, subsidieregeling en schottenprogramma;
- communicatiemiddelen website facebook krantje (frequentie) + Participatieplatform;
- projectmatige bijeenkomsten;
- algemene bijeenkomsten onderzoek of in samenwerkingsregio op te pakken regio;
- aanpak grote terreinen (onderzoek);
- participatieplatform



5.3 Fasering en activiteitenplanning

Wat gaan we doen en hebben we al gedaan in 2018?

- publieksbijeenkomst 5 juni 2018 te Meerssen
- notitie zelfredzaamheid opstellen/folder (Q3 2018)
- subsidieregeling afkoppelen beschikbaar stellen en start (Q3 2018)
- schottenprogramma onderzoek (Q4 –Q1 2019)
- besluitvorming Schottenprogramma (Q1-Q2 2019)
- participatieplatform (Q2 2018)
- plan van aanpak Communicatie (Q3 2018)
- opstart Operatie Steenbreek of Waterklaar (Q3 2018)
- aanbestedingstraject haalbaarheidsstudie (Q3 2018)
- opstart haalbaarheidsstudie afkoppelen private terreinen (incl. publieke terreinen) (Q4 2018)

Wat gaan we doen in 2019?

- afronding haalbaarheidsstudie afkoppelen (Q3 2019)
- operationeel maken schottenprogramma (Q2-Q3 2019)
- start uitvoering schottenprogramma (Q2-Q3 2019)
- start Uitvoering operatie Steenbreek of Waterklaar (Q1 2019)
- uitvoering subsidieregeling continu (2019)
- evaluatie/Monitoring afkoppeling verhard oppervlak (Q4 2019)

Wat gaan we doen in 2020?

- uitvoering schottenprogramma (2020)
- uitvoering operatie Steenbreek of Waterklaar (2020)
- uitvoering subsidieregeling (2020)
- evaluatie/Monitoring afkoppeling verhard oppervlak (2020)